

Historia stolicy Gminy

Dzięki inwestycjom Gmina Potęgowa, jak każda atrakcyjna miejscowość, rozwija się w sposób stabilny i przemyślany. Położenie przy drodze krajowej o znaczeniu międzynarodowym ma ogromne znaczenie dla rozwoju gospodarki i turystyki. Ponadto linia kolejowa, przebiegająca przez północną część Gminy, łączy dwa silne ośrodki miejskie Szczecin – Gdańsk. W stolicy Gminy znajduje się stacja kolejowa wraz z bocznicą. Bogata oferta inwestycyjna Potęgowa jest kołem zamachowym rozwoju tutejszej gospodarki. Ośrodki kultury i oświaty w tym: Gminna Biblioteka Publiczna, GOK, zapewniają mieszkańcom dostęp do szeroko pojętej kultury. Czy rozwój Potęgowa był stabilny przed 1945 rokiem? Powróćmy zatem do zamierzchłych czasów, gdzie kowal, siodlarz i młynarz napędzali maszynę gospodarstwa wsi.

WŁAŚCICIELE ZIEMSCY

Średniowieczne grodzisko Potęgowa należało do najbardziej znaczących w powiecie słupskim. Leżało na wzniesieniu w północno-zachodnim krańcu wsi i majątku nad Darzyńską Strugą. Miejscowi określali grodzisko jako Schlotkenberg i szwedzki szaniec.

Potęgowa było częścią folwarku Darżyno. W starych źródłach pojawia się jako Pottegow, Pottingowe, Pottenkow, Pottenkaw. W dokumencie z 1523 r. pojawił się zapis „Peter Puttkummer tho Pottegow”. Według historii rodzinnej Puttkamerów majątek Darżyno od 1428 r. stanowił własność tej rodziny, aż do jego sprzedaży w drugiej połowie XVII w., rodzinie von Grumbkow. W spisie powszechnym z 1717 r. (Die Hufen-Klassifikation) znajduje się następujący wpis: „Właściciel: Tit. David v. Grumb-

Z gością u sąsiadów

W wakacje dzieci z gminy Potęgowa, Smołdzino i Ustka wycpały w Niemczech w miejscowości Mölln. Przez dziesięć dni mieszkały w namiotowym miasteczku Tillhausen i były uczestnikami projektu „Zabawa w miasto - dzieci budują swój własny świat”. W miasteczku mieszkało 300 dzieci oraz 150 opiekunów. Obóz został zbudowany nad przepięknym jeziorem i życie w nim toczyło się na wzór prawdziwego miasta z własnym urzędem i biurem pracy. Znajdowały się tam różne instytucje, w których dzieci codziennie uczestniczyły w zajęciach, a za „pracę” otrzymywały zapłatę w Till Talerach.

Fot. archiwum organizatora

Dzieci z powiatu słupskiego wrócili zadowolone. Podobała im się taka forma wycieczki - interesująca, aktywna i jednocześnie pozwalająca na realizowanie swoich pomysłów, wykorzystanie umiejętności czy naukę się nowych. Wszyscy jednogłośnie stwierdzili, że chętnie wzięliby udział w projekcie po raz drugi, również na ziemi słupskiej. Zrodził się bowiem pomysł, aby w przyszłym roku starostwo było organizatorem takiego miasteczka dla dzieci polskich i niemieckich w powiecie słupskim.

Wyjazd dzieci to wynik współpracy powiatu słupskiego z powiatem Herzogtum Lauenburg.

Red

Budynek dworca sprzed lat i obecnie... Aktualnie obiekt jest we władaniu kilku podmiotów gospodarczych.

kow. Brak chłopów, dzierżawi Hans Wokker”. Wraz z kompleksem ziemskim Łupawa, Potęgowa przeszło w ręce rodziny von Bonin. Dopiero od końca osiemnastego wieku, kiedy tej okolicy przyznano specjalne listy zastawne, Potęgowa zostało uznane jako oddzielny majątek. W 1827 r. odziedziczył je razem z innymi majątkami w powiecie słupskim Otto Heinrich Ferdinand von Bonin.

Ostatnimi właścicielami Potęgowa byli Friedrich von Bonin (zmarły w 1877 r.) i Ernst von Bonin (zmarły w 1931 r.). Po jego śmierci 415 ha majątku zostało zasiedlone. Resztę majątku ze 115 ha ziemi przejął Karl zum Winkel, który wywodził się z rodziny dotychczasowych dzierżawców. W 1938 r. miał 90 ha ziemi uprawnej, 16 ha łąk, 9 ha pastwisk jak również pogłowie zwierząt gospodarskich 12 koni, 65 sztuk bydła i 120 świń. Poza majątkiem istniały w Potęgowie 53 gospodarstwa rolne.

GOSPODARCZE CENTRUM

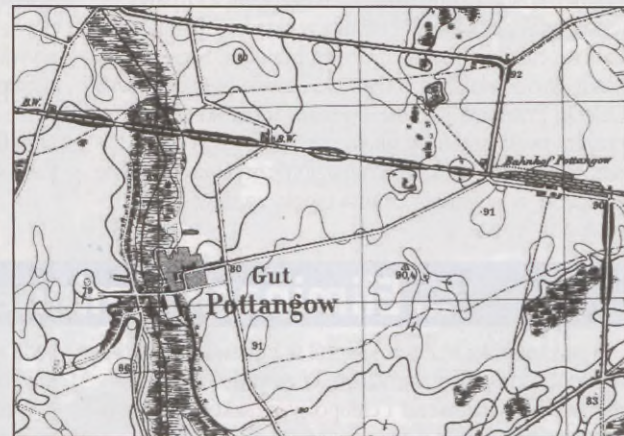
Potęgowa było gospodarczym centrum dla rolniczej okolicy. Położenie blisko szosy lęborskiej (Lauenburger Chaussee) oraz linii kolejowej miało dla rozwoju gospodarczego ogromne znaczenie. Wówczas powierzchnia gminy wiejskiej Potęgowa wynosiła 442 ha, wg stanu na 17 maja 1939 r. wieś liczyła 647 mieszkańców, wg stanu na 1925 r. w Potęgowie było 32 domy. Urodzenia, małżeństwa i zgony mieszkańców Potęgowa rejestrowane były w Urzędzie Stanu Cywilnego w Grąbkowie. W Potęgowie znajdował się również Urząd Pocztowy i Żandarmeria. W celu rozstrzygnięcia spraw spadkowych, spornych i własnościowych mieszkańcy wsi udawali się do oddalonego o 32,7 km Sądu Obwodowego w Słupsku (Amtsgericht Stolp).

Słupskie Rolnicze Towarzystwo Kupna i Sprzedaży (Stolper Landwirtschaftliche Ein- und Verkaufsverein) utrzymywało tu filię. Dużą liczbę funkcjonujących w Potęgowie zakładów usługowych, handlowych i rzemieślniczych możemy wymienić z nazwy, funkcjonował m.in.: piekarz Wilhelm Knak, rzeźnik Mehring, fryzjer F. Hanke. W atrakcyjnym budynku dworcowym znajdowała się gospoda, prowadzona przez Agnes Schulz. Mieszkańcy Potęgowa mieli dostęp do różnorodnych rozwiązań technicznych. Funkcjonował sklep z odbiornikami radiowymi Gottfrieda Burandta, zakład naprawy maszyn Hugo Stacha. Szeroką ofertę usług zapewniaли ślusarze, murarze, kowale oraz stolarze. Nie brakowało również towarów luksusowych, dzięki przedsiębiorczości Kurta Gasta i Richarda Neitzke, którzy prowadzili sklep kolonialny (kawa, herbata, przyprawy korzenne, etc.). Ważną gałęzią produkcji i handlu było rolnictwo. W Potęgowie znajdował się punkt przeładunkowy towarów rolniczych,

ze względu na dogodność komunikacyjną, o których już wcześniej wspomniano. W służbie zdrowia działał lekarz H. Beyer, dentysta J. H. Runne, natomiast obowiązki akuszerki pełniła Berta Golchert. Wpływ ideologii nazistowskiej nie ominął również Potęgowa. Rudolf Macholl w 1933 r. musiał zamknąć swój sklep ze względu na przesła-dowania na tle rasowym.

RELIGIA I OŚWIATA

Ludność wsi była przeważnie wyznania ewangelickiego. W 1925 r. w Potęgowie mieszkało 33 mieszkańców wyznania katolickiego. Gmina należała do parafii Skórowo (Schurow) i tym samym do okręgu kościelnego Słupsk

– stare miasto [pewnie w Skórowie była parafia ewangelicka a w Słupsku katolicka]. W 1932 r. w dwustopniowej szkole ludowej nauczyciel uczył w dwóch klasach 99 uczniów. W tym samym roku doszedł drugi etat nauczyciela. Jako nauczyciele zostali wymienieni: Exner, Richard Koglin, który w latach 1935-1945 objął pierwszy etat nauczyciela i Franz Schröder.

PRZESIEDLENIA

Potęgowa zostało 9 marca 1945 zajęte przez sowieckie wojska. Mieszkańcy musieli poddać się rosyjskiej okupacji. Po jakimś czasie we wsi ukształtowała się polska administracja. Niemieckich mieszkańców Pottangow przesiedlono do Republiki Federalnej Niemiec i Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Została powołana specjalna komisja, która regulowała nazewnictwo miejscowości. Pottangow zostało Potęgowa i nadal rozwija się w sposób stabilny i przemyślany, o czym była mowa we wstępie artykułu.

Danuta Sroka (dansrok@gmail.com)

Krzysztof Skrzypiec (tłumaczenie z Pagela)

Pageł dostępny jest w Bałtyckiej Bibliotece Cyfrowej: www.bibliotekacyfrowa.eu